

Mia Laihon (kok) lakialoite (LA 106/2020): Lakitekstin analyysi

Tässä dokumentissa käsitteillä *luontaishoito, täydentävä ja vaihtoehtoinen hoito, CAM-hoito (Complementary and Alternative Medicine)* tarkoitetaan samaa asiaa.

Eduskunnan täysistunnon 19.10.2021 lähetekeskustelussa Mia Laiho (kok) käytti ihmetystä herättäviä argumentteja esitellessään ja perustellessaan lakialoitettaan esittelypuheenvuorossaan [1].

Seuraavassa käydään läpi Laihon lakialoitteen ehdottama lakimuutosteksti ja analysoidaan siinä esitetyt asiat ja argumentit.

”Muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö ei saa hoitaa henkilöä, joka on raskaana tai jolle on tehty elinsiirto, taikka hoitaa syöpää, diabetesta, epilepsiaa, vakavaa mielenterveyden häiriötä, mielisairautta, dementiaa tai muuta näihin verrattavaa vakavaa sairautta taikka tartuntatautilaissa (1227/2016) säädettyä yleisvaarallista tartuntatautia, ellei tutkimusta ja hoitoa toteuteta yhteistyössä lääkärin kanssa.” [2]

Vakavasti sairaita saisi hoitaa vain yhteistyössä lääkärin kanssa. Suomessa ei ole lääkärin ja luontaishoitajien yhteistyön perinnettä, joten tämä kohta tarkoittaa käytännössä, että luontaishoitajat eivät saa hoitaa vakavasti sairaita.

Laiho ei ehkä ole ymmärtänyt moneltako ihmiseltä hän on kieltämässä luontaishoidot. Lasketaanpa.

Diabetesliiton mukaan: ”Suomessa on noin 450 000 diagnosoitua hoidossa olevaa diabeetikkoa” [3]. Potilaan Lääkärilehden mukaan: ”Tällä hetkellä Suomessa on yli 230 000 ihmistä, joilla on tai on jossain vaiheessa elämänsä ollut syöpä.” [4] Syöpärekisterin Vallitsevuus-tilaston mukaan: ”Jos rajaudutaan niihin henkilöihin, joilla syövän toteamisesta on kulunut alle 5 vuotta (todettu vuosina 2015–2019), vuoden 2019 lopussa elossa oli 51 099 miestä ja 51 893 naista.” [5] Epilepsialiiton mukaan: ”Epilepsiaa sairastaa Suomessa lähes 60 000 ihmistä.” [6] Tilastokeskuksen 31.12.2020 Väestörakenne-tilaston mukaan 0-14 vuotiaita oli 15,6% Suomen väestöstä (5 534 000) eli 863 000 [7]. Vuonna 2020 elävänä syntyneitä oli 46 463, josta voi päätellä että väestöstä raskaana on keskimäärin 46 000 naista [7].

Vakavasti sairaita on siis 450 000 (diabeetikot) + 102 000 (syöpää sairastavat) + 60 000 (epileptikot) = 612 000 henkilöä. Eli 11% kansasta joutuisi vakavasti sairaina rajoittavan lain piiriin. Kun otetaan mukaan 46 000 raskaana olevaa niin rajoittavan lain piirissä on 658 000 ihmistä eli 11,9% kansasta. Kun mukaan lasketaan vielä 863 000 lasta, niin 1 521 000 ihmistä eli 27,5% Suomessa asuvista kuuluisi rajoittavan lain piiriin. Todellisuudessa luku on hieman pienempi, koska sama henkilö voi kuulua kahteen tai useampaan ryhmään. Toisaalta luku on todellisuudessa suurempi, koska vakavasti psyykkisesti sairaita, dementiaa sairastavat ja elinsiirron saaneet puuttuvat luvusta kokonaan ja koska syöpää sairastavista tai joskus sairastaneista on otettu mukaan vain henkilöt, joiden diagnoosi on saatu alle 5 vuotta sitten. Merkillistä on, että lääkäri Laiho hyvin kevein perustein ajaa lakia, joka kieltäisi täydentävät ja vaihtoehtoiset hoidot 1,5 miljoonalta suomalaiselta. Sillä olisi merkittävä vaikutus 1,5 miljoonan ihmisen terveyteen, hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

European Social Surveyn 2014 perusteella täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja käyttää vuosittain miljoona suomalaista [8]. Tampereen yliopiston tutkimuksen mukaan 54–86 % (hoitomuodosta riippuen) koki saaneensa apua käyttämästään hoidosta [9, Taulukko 1 s. 48].

”Oikeus tutkia tai hoitaa henkilöitä on sallittu ainoastaan tämän lain 2 §:ssä tarkoitetuille terveydenhuollon ammattihenkilöille silloin kun:

4) potilasturvallisuus edellyttää muusta erityisestä, henkilön sairauteen tai hoitomuotoon liittyvästä syystä terveydenhuollon ammattihenkilön tutkimusta tai hoitoa.” [1]

Täydentävät ja vaihtoehtoiset hoidot ovat turvallisia. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) totesi: Kun ”hakukriteereinä käytettiin vuosia 2019 – 2021 ja vaihtoehtoisia hoitoja hypnoosi, akupunktio, vyöhyketerapia, homeopatia sekä aromaterapia” ilmoituksia tuli vuonna 2019 ainoastaan 10 kpl ja vuonna 2020 vain 11 kpl. [10] Tämä on erittäin pieni määrä kun ottaa huomioon, että vuosittain täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja käyttää yli miljoona suomalaista [8]. KKV ei vastannut siihen, kuinka moni yhteydenotoista eteni kuluttaja-asiamiehen käsittelyyn. [10] Koskipa 11 ilmoitusta eteisen liukasta mattoa, vessasta puuttuvaa desinfiointiainetta tai akupunktiohoidossa syntyneitä mustelmaa tai jotakin muuta, niin 11 ilmoitusta miljoonasta hoitokerrasta tarkoittaa, että yksi käyntikerta 100 000 käyntikerrasta aiheuttaa ilmoituksen KKV:lle.

Tämän lakitekstikohdan perusteella lääkäri voi kuitenkin estää kenen tahansa hoitamisen luontaishoidoilla henkilön sairauteen tai hoitomuotoon liittyvästä syystä. Lääkärin koulutukseen ei kuulu edes täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen perustiedot. Niinpä lääkäriellä ei ole tietotaitoa arvioida täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitomuotoja ja hoitoja. Potilasturvallisuuteen vedoten, hänen on viisainta kieltää aina sellaiset hoitomuodot ja hoidot joita hän ei tunne. Käytännössä tämä tarkoittaisi lääkärin määräämää täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen kieltä 1,5 miljoonalle ihmiselle Suomessa. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista säätää kuitenkin toisin. Sen pykälä 6 määrää: ”Potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.” [11] Niinpä Laihon lakiehdotus on selvässä ristiriidassa voimassa olevan potilaslainsäädännön kanssa. Laihon lakiehdotus rikkoo myös Perustuslain 6 pykälää Yhdenvertaisuus: ”Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan ... terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.” [12]

”Oikeus tutkia tai hoitaa henkilöitä on sallittu ainoastaan tämän lain 2 §:ssä tarkoitetuille terveydenhuollon ammattihenkilöille silloin kun:

2) alaikäisellä ei ole hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumusta tutkimukseen tai hoitoon; [1]

Perustuslain 6 pykälä: ”Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.” [12]

Perustuslain 7 pykälä säätää: ”Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.” [12] Tämä koskee sekä lapsia että aikuisia. Yhdenvertaisuuslain 8 pykälä kieltää syrjinnän *henkilöön liittyvän syyn perusteella*. Pykälä säätää edelleen: ”Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.” [13] Ottaen huomioon täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen mitättömän pienen mahdollisten hoitovirheiden määrän (KKV: 11 kpl vuonna 2020 [10]) Laihon lakiehdotus on täysin päinvastainen Yhdenvertaisuuslain 5 pykälän kanssa, joka velvoittaa viranomaisen (joita useimmat terveydenhuollon ammattihenkilötkin ovat) ryhtymään yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin, joiden on oltava ”tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja

oikeasuhtaisia”. [13] Yhdenvertaisuuslain 5 pykälä estäisi käytännössä Laihon lakialoitteen säädösoosan toimeenpanon, jos se tulisi lakina voimaan.

Potilasturvallisuuden puolesta puhuu myös ylilääkäri Hannu Lauerma. Hänen kirjoituksensa [14] perusteella voi päätellä, että 20 viime vuoden aikana vakavia hoitovirheitä olisi täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen piirissä ja ympärillä tapahtunut 5 kappaletta. Lauerman mukaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä annettiin tuomio. Se on ainoa hoitovirhe näistä viidestä, joka on mahdollista tarkistaa Lauerman antamien tietojen perusteella. [14] Vertailun vuoksi: ”Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on arvioinut, että [sairaanhoidon] hoitovirheisiin kuolee Suomessa arviolta 700–1 700 ihmistä vuosittain. – – Tarkkaa tutkimustietoa hoidon haittojen yleisyydestä Suomessa ei kuitenkaan ole olemassa.” [15] Eli 20 viime vuoden aikana THL:n arvion perusteella suomalaisen sairaanhoidon hoitovirheisiin on kuollut 14 000 – 34 000 ihmistä.

Lähetekeskustelussa Laiho perusteli lakialoitetta merkillisesti:

”Tällä lakialoitteella tarkoitus ei ole rajoittaa vaihtoehtohoitoja tai ammatin harjoittamista muuten, mutta erityisryhmien sekä vaihtoehtohoitoja antavien turvaksi tarvitaan lainsäädäntöä. [1]

Laihon väite ”vaihtoehtohoitoja antavien turvaksi tarvitaan lainsäädäntöä” kuulostaa merkilliseltä. Toteutuessaan lakiehdotus vie täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen tekijöiltä 1,5 miljoonaa potentiaalista asiakasta, haittaa heidän työtään ja laillista elinkeinoaan ja aiheuttaa väijäämättä työttömyyttä. Tämä on vastoin Perustuslain 18 pykälää, jossa sanotaan mm. ”Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.” [12]

Lähetekeskustelun esittelypuheenvuorossa Laiho sanoi:

”Vaihtoehtohoitoja ei siis kielletä ottamasta, mutta potilaan ja vaihtoehtohoitojen antajan oikeuksien takia vaihtoehtohoitojen antajan on varmistettava vakavasti sairailta ja haavoittuvassa asemassa olevilta, onko asiakas vaivan takia terveydenhuollon piirissä.” [1]

Lakialoitteen ehdottama lakiteksti ei tällaista menettelyä tunne. Miksi Laiho siloitteli esittelypuheenvuorossa lakiehdotuksen selvää säädöstä: ”Muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö ei saa hoitaa henkilöä, ... ellei tutkimusta ja hoitoa toteuteta yhteistyössä lääkärin kanssa.”?

Lääkäri Laiho nimittää kilpailevia hoitoja halventavasti ”uskomushoidoiksi”, joka on Lääkäriliiton keksimä pilkkanimi. Laihon lakialoite näyttää olevan Lääkäriliiton keino saada kilpailijat pois markkinoilta, koska täydentävät ja vaihtoehtoiset hoidot helpottavat usein mm. toiminnallisista häiriöistä kärsivien oloa ja parantavat heidän elämänlaatuaan. Toiminnalliset häiriöt ovat iso ongelma länsimaissa. Länsimaisella lääketieteellä ei tunnu olevan keinoja auttaa monia toiminnallisista häiriöistä kärsiviä. Annammeko lääkärin ammattiliiton estää toiminnallisista vaivoista kärsivien vakavasti sairaiden ihmisten hoitamisen? Onko demokratiassa oikein, että yksi ammattiliitto voi määrätä, miten ihmistä saa hoitaa? Demokraattisessa ja vapaassa maassa jokaisen pitää saada itse päättää, miten häntä hoidetaan. Tämän takaa Perustuslain 6 pykälä, joka kieltää ihmisen asettamisen eri asemaan terveydentilan vuoksi. [12]

Otetaan esimerkkinä ärtyvän suolen oireyhtymä (Irritable Bowel Syndrome, IBS). ”Tutkimuksen mukaan IBS on Suomessa yhtä yleinen kuin muissakin länsimaissa [5-16% väestöstä]. Siihen liittyvät vatsavaivat ja muut oireet aiheuttavat huomattavia terveystaloudellisia kustannuksia: suorat kustannukset ovat jopa 5% avohoitoon ja lääkkeisiin liittyvistä vuotuisista terveydenhuoltomenoista Suomessa.” [16, Tiivistelmä] Euroissa 5% 4562 miljoonasta on 230 miljoonaa euroa. Suorien ja epäsuorien kustannusten lisäksi IBS aiheuttaa kivusta kärsimiseen ja elämänlaadun heikkenemiseen

liittyviä aineettomia lisäkuluja, joita ei voi oikein rahassa mitata. [16, s. 52–53] IBS on vain yksi monista toiminnallisista häiriöistä.

Toiminnallisten häiriöiden hoitoa selvittäneen työryhmän raportin (luonnos) mukaan: ”Yleislääkärin vastaanotolle tulevista potilaista on vähintään joka kolmannella joko käynnin syynä tai osana muuta oireistoa oireita, joille ei löydy selitystä. Valtaosa näistä toiminnallisiksi kutsutuista oireista hoidetaan perustasolla tai ne paranevat ilman hoitoa. Noin 3–5 % väestöstä, lapsista vanhuksiin, potee kuitenkin pitkittyneitä, toimintakykyä vaikeastikin rajoittavia häiriöitä ja oireyhtymiä, joiden syy jää epäselväksi erikoissairaanhoidon tutkimusten jälkeenkin. Toiminnallisilla häiriöillä tarkoitetaan näitä selittämättömiä oireyhtymiä tai häiriöitä.” [17] Tämän perusteella pitkittyneistä ja toimintakykyä vaikeastikin rajoittavista häiriöistä ja oireyhtymistä kärsii 166 000 – 276 000 ihmistä Suomessa. Häiriön syytä ei ole löydetty erikoissairaanhoidossakaan, joten he saavat vain oireenmukaista hoitoa, esimerkiksi krooniseen kipuun kipulääkkeitä. Nämä ihmiset hakeutuvat usein täydentäviin ja vaihtoehtoisiin hoitoihin, jossa heidän oireitaan voidaan usein lievittää ja elämän laatua parantaa.

Kansanedustaja Mia Laihon ja Kokoomuksen ajaman rajoittavan lain toteutuessa vakavasti sairaat eivät saisi enää apua edes toiminnallisiin häiriöihin täydentävistä ja vaihtoehtoisista hoidoista.

Yhteistyö täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen ammattilaisten ja terveydenhuollon henkilökunnan välillä olisi potilaan näkökulmasta paras tapa järjestää terveydenhuolto Suomessa. Sveitsi teki jo tähän liittyvän päätöksen 16.6.2017, jolloin antroposofinen lääketiede, homeopatia, fytoterapia (kasvilääkintä) ja perinteinen kiinalainen lääketiede otettiin sairausvakuutuksen piiriin pysyvästi 1.8.2017 alkaen viisi vuotta kestäneen tieteellisen arviointijakson tuloksena [18]. Akupunktio oli otettu sairausvakuutuksen piiriin jo aiemmin. Sveitsin päätös osoittaa, että antroposofisen lääketieteen, homeopatian, fytoterapian (kasvilääkinnän), perinteinen kiinalainen lääketieteen ja akupunktion vaikuttavuudesta on riittävästi näyttöä. Sama päätös voitaisiin tehdä Suomessakin välittömästi Sveitsin vuosia kestäneiden vaikuttavuustutkimusten perusteella. Suomen Lääkäriliitto näyttää olevan ainoa merkittävä este järkevä yhteistyöpäätöksen tekemiselle. Itse asiassa Suomen lääkärikunta näyttää jakaantuneen tässä asiassa kahtia: lääkäreistä 41% oli eri mieltä ja 41% samaa mieltä kuin Lääkäriliitto. Tämä käy ilmi Lääkäriliiton 14.7.2021 julkaisemasta Suomen lääkäreille tekemästä kyselystä, jossa vain 41% vastanneista oli täysin tai jonkin verran eri mieltä väittämästä: ”Lääketiede voisi hyötyä vaihtoehtohoidoissa käytetyistä menetelmistä”. Täysin tai jonkin verran samaa mieltä väittämästä oli 41% vastanneista. [19, s. 16]

Yhteenveto: Laihon lakialoite käytännössä kieltää luontaishoidot noin 1,5 miljoonalta suomalaiselta vaikka ne ovat turvallisia. Lakialoite on ristiriidassa useamman voimassa olevan lain kanssa mm. Perustuslain ja Yhdenvertaisuuslain kanssa. Emme tarvitse Laihon ja Lääkäriliiton ajamaa rajoittavaa lakia vaan yhteistyötä. Luontaishoitoalan Foorumi ry tarjoaa Suomen Lääkäriliitolle yhteistyötä terveydenhuoltojärjestelmän kehittämiseksi potilaan parhaaksi.

Viitteet:

- [1] Mia Laihon esittelypuheenvuoro lakialoitteestaan ”*Lakialoite laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta*”.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohhta/Sivut/PTK_120+2021+5.aspx
- [2] Mia Laihon lakialoitteen säädösosa.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_106+2020.aspx#SaadosOsa
- [3] Diabetesta sairastavien määrä tilastojen valossa. Diabetesliiton verkkosivut. Suomen Diabetesliitto ry, Tampere. https://www.diabetes.fi/diabetes/yleista_diabeteksesta/tilastotietoa, katsottu 22.8.2021.
- [4] Niina Saarinen ja Sari Mäkelä: Syömmekö itsellemme syövän? Potilaan lääkärilehti 5.6.2014. Verkkosivut. <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/artikkelit/syommeko-itsellemme-syovan/>, katsottu 22.8.2021.
- [5] Janne Pitkäniemi, Nea Malila et al. Syöpä 2019. Tilastoraportti Suomen syöpätilanteesta. Luku 8 Vallitsevuus. s. 26. Suomen Syöpärekisteri ja Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos.
https://syoparekisteri.fi/assets/files/2021/07/Syopa_2019_Tilastoraportti_0107.pdf
- [6] 60 000 tositarinaa. Epilepsialiiton verkkosivut. Epilepsialiitto, Helsinki.
<https://www.epilepsia.fi/>, katsottu 22.8.2021.
- [7] Suomi lukuina, Väestö, Väestörakenne 31.12. Tilastokeskus.
https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#Väestörakenne_31.12.
- [8] Kuinka moni suomalainen käyttää vuosittain luontaishoitoja European Social Surveyn 2014 mukaan. Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivu:
<https://www.luontaishoitoala.fi/tutkimus/luontaishoitojen-kaytto/ess/>
- [9] Vuolanto, P., Kemppainen, L., Kemppainen, T., & Nurmi, J. (2020). Täydentävien ja vaihtoehtoisten (CAM) hoitojen käyttö Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 57(1).
<https://doi.org/10.23990/sa.80288>
- [10] Kilpailu- ja kuluttajavirasto: Viidestä keskeisestä luontaishoidosta viranomaisilmoituksia tuli v. 2020 vain 11 kpl. <https://www.luontaishoitoala.fi/aihe/kkv/>
- [11] Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 6 § Potilaan itsemääräämisoikeus.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785#L2P6>
- [12] Suomen perustuslaki. 2 luku – Perusoikeudet.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2>
- [13] Yhdenvertaisuuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>

[14] Hannu Lauerma: Valvomattomiin hoitoihin liittyvien riskien vähättely on epäeettistä. Helsingin Sanomat. HS-mielipide. Paperilehti 16.8.2021, verkkolehti 15.8.2021.

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008194055.html>

Analyysi ylilääkäri, dosentti Hannu Lauerman mielipidekirjoituksesta Helsingin Sanomissa 15.8.2021: Valvomattomiin hoitoihin liittyvien riskien vähättely on epäeettistä

<https://www.luontaishoitoala.fi/kannanotot/hs/dosentti-aanitorvena/>

[15] Hilikka Karvonen: Kolmanneksi yleisin kuolinsyy on karmiva yllätys. Iltalehti. 25.1.2014.

Verkkosivu: <https://www.iltalehti.fi/terveys/a/2014012517973920>

[16] Markku Hillilä: Irritable bowel syndrome in the general population: epidemiology, comorbidity and societal costs. Väitöskirja. 12.3.2010. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-6100-4>

[17] Toiminnallisten häiriöiden hoidon järjestäminen. STM:n pyytämä asiantuntijaryhmän suositus (luonnos). 12.4.2017. Sosiaali- ja terveysministeriö.

<https://stm.fi/documents/1271139/7832492/Toiminnallisten+h%C3%A4iri%C3%B6iden+hoidon+j%C3%A4rjest%C3%A4minen+luonnos+120417.pdf/>

[18] Sveitsin 16.6.2017 tekemä päätös ottaa antroposofinen lääketiede, perinteinen kiinalainen lääketiede, homeopatia ja fytoterapia paikallisen sairausvakuutusjärjestelmän korvattavien hoitojen piiriin 1.8.2017 alkaen. Sveitsin liittovaltion verkkosivut: Päätös [saksaksi](#), [ranskaksi](#) ja [italiaksi](#).

[19] Kysely vaihtoehtohoidoista lääkäreille 2021. Suomen Lääkäriliitto. 14.7.2021.

https://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/5227/vaihtoehtohoidot_2021_tuloksia_laakarit.pdf

Yhteistyöterveisin

Luontaishoitoalan Foorumi ry

Ilkka Westman

puheenjohtaja

Luontaishoitoalan Foorumi ry:n

sähköpostiosoite: info@luontaishoitoala.fi

Verkkosivut: <https://www.luontaishoitoala.fi/>

Facebook: <https://www.facebook.com/LuontaishoitoalanFoorumi>

Twitter: @LuontaisFoorumi